

p. Hallvard Thomas Hole OFM
Convento Sant'Antonio di Padova
Piazza Sant'Antonio di Padova 4
60015 Falconara Marittima (AN)
Italia

Liturgikommisjonen, Norsk katolsk bisperåd

HØRINGSSVAR TIL KONFIRMASJONSRITUALET

Med de hyggelige stundene fra min tid i liturgikommisjonen i minne, og særlig Mgr. Olsens engasjement når det kommer kontrære meninger og synspunkter fram, tillater jeg meg å komme med noen få kommentarer og forslag til konfirmasjonsritualet som er sendt ut til høring. Noen er av språklig karakter, andre av mer teologisk betydning.

1) **Ad pkt. 6 c (s. 12) i innledende bemerkninger**

Tekst:

Sjelehyrdene må sørge for at den fadder som er valgt av konfirmanten eller av hans eller hennes familie, er åndelig skikket til å ta på seg oppgaven og har disse forutsetninger:

[...]

c) Faddereren må ikke ut fra gjeldende rett forbys å fylle fadderoppgaven».

Kommentar:

Jeg mener setningen er formulert på en slik måte at det forkludrer meningen litt.

Forslag

Faddereren må ikke være hindret i å fylle fadderoppgaven ut fra forbud i gjeldende rett.

2) **Ad pkt. 11 (s. 13)**

Tekst:

Generelt skyves for barn i Den latinske kirke forvaltningen av konfirmasjonen ut til omkring syvårsalderen.

Kommentar:

Litt rar setningsstruktur.

Forslag:

For barn i Den latinske kirke skyves forvaltningen av konfirmasjonen generelt til syvårsalderen.

3) Ad pkt. 24 (s. 20) Håndspåleggelse

Tekst:

Fra Ritual innenfor Messen pkt 24 (s. 20)

Høyt elskede, la oss be Gud, den allmektige Far, at han må utøse Den Hellige Ånd over disse som han har gjort til sine barn, og som ble gjenfødt i det evige livs dåp. Han styrke dem med fyllden av sine gaver og gjøre dem, ved salvingen, likedannet med Kristus, Guds Sønn

Fra Ritual uten Messen pkt 41 (s. 28)

Høyt elskede, la oss be Gud, den allmektige Far, at han må utøse Den Hellige Ånd over disse som han har gjort til sine barn, og som ble gjenfødt i det evige livs dåp. Han styrke dem med fyllden av sine gaver og ved salvingen gjøre dem likedannet med Kristus, Guds Sønn.

Kommentar:

I siste setning (uthevet) kommer ordene i forskjellig rekkefølge. Det er samme bønn i originalversjonen og burde ha samme ordlyd i begge steder. Man bør også vurdere å prøve å legge seg nærmere opp mot latinen. «Rikholdig» er fint ord for å oversette *abundantia* og «fullende» ligger tettere opp til *perficiat*, som samtidig understreker sammenhengen med dåpen.

Forslag:

a) Endre til identisk ordlyd i de to punktene.

b) Endre setningen til:

Han styrke dem med sine rikholdige gaver og med salvingen fullende likedannelsen med Kristus, Guds Sønn.

4) Ad pkt. 58 (s. 37) Embolismene i den eukaristiske bønn

Tekst:

Eukaristisk bønn II: *Herre, kom også i hu dine tjenere, som du i dag nådig har styrket med Den Hellige Ånds gave og bevar dem i din nåde*

Eukaristisk bønn III: *Herre, se også nådig til dine tjenere, som ble gjenfødt i dåpen og som du har styrket med Den Hellige Ånds gave, og bevar din nåde i dem.*

Kommentar:

Dette er embolismene i de eukaristiske bønnene ved feiring av konfirmasjon innenfor messen. De er strengt tatt heller ikke med ritualet på latin, i hvert fall ikke teksten som er blitt meg tilsendt. Her figurer kun embolismen til *Hanc igitur* i den Romerske Kanon. Jeg har kun en kommentar og forslag til embolismen i II eukaristiske bønn, for det er mulig at det er behov for et komma her.

Forslag:

Herre, kom også i hu dine tjenere, som du i dag nådig har styrket med Den Hellige Ånds gave, og bevar dem i din nåde.

Kommentar:

Det som er markert som kontroversielt i høringsutkastet: *så du kan gjøre henne fullkommen i kjærlighet*, gjelder ikke konfirmasjonsritualet, men er egentlig et endringsforslag for Missalen. Det synes litt underlig at endringer som egentlig gjelder Missale og de eukaristiske bønner, ikke konfirmasjonsmessen spesielt, behandles og sendes ut til høring som om det gjaldt konfirmasjonsritualet, uten å markere tydelig hva det gjelder.

Det sagt, så har jeg likevel noe å kommentere også rundt disse foreslåtte endringene.

5) Endringer i Missale; eukaristisk bønn II og III

Tekst:

Eukaristisk bønn II: *Kom i hu, Herre, din Kirke over hele jorden, så du kan gjøre henne fullkommen i kjærlighet,*

Eukaristisk bønn III: *Styrk din Kirke i tro og kjærlighet under hennes pilegrimsferd på jorden*

Kommentar:

Hovedanliggende slik jeg forstår det er om Kirkens kjønn skal endres i norsk språkdrakt. Et litt betent tema for mange i dag.

Det grunnleggende spørsmålet er vel om det er ment noe mer med hunkjønn i bønneteksten enn det rent grammatiske. Den polske oversettelse synes å være et eksempel på at man følger grammatikk (pronomen og adjektiver følger «Kościoł», altså hankjønn. Italiensk følger italiensk grammatikk for «Ecclesia», altså hunkjønn. Så her er det vanskeligere å tyde.

Mer interessant i denne sammenhengen er sammenligning av den gamle og nye engelske oversettelsen, hvor det ser ut til at man har tatt et bevisst valg om å uttrykke noe mer ved å inkludere pronomenet «her» i eukaristisk bønn II: *Remember, Lord, your Church, spread throughout the world, and bring her to the fullness of charity.* I eukaristisk bønn III finnes ikke problemstillingen: *Be pleased to confirm in faith and charity your pilgrim Church on earth.*

Spørsmålet er om det skal uttrykkes noe mer teologisk gjennom å bruke hunkjønn i et språk hvor dette ikke er automatisk, slik det også kommer til uttrykk i det annet Vatikankonsils dokumenter, dvs. at Kirken er hun (jf. brud og mor).

På norsk kan man i dette tilfellet enkelt omgå problemstillingen ved f.eks. å oversette i eukaristisk bønn II til: *Kom i hu, Herre, din Kirke over hele jorden. Gjør ditt folk fullkomment i kjærlighet i enhet med...* Men det blir noe kjønnsløst ved det. Dessuten er det viktig, viktigere enn å unngå eller eventuelt bevisst berøre politisk betente temaer, at bønnen i diverse oversettelser uttrykker Kirkens vesen, slik det også kommer til uttrykk i det annet Vatikankonsils dokumenter; Kirken er Kristi brud.

Kapittel syv i Lumen Gentium reflekterer over at Kirken er under pilegrimsvandring på jorden, hvilket uttrykker Kirkens eskatologiske natur, og det er dette som kommer til uttrykk i eukaristisk bønn III i samme setning. Kirken som brud er et enda mer fundamentalt begrep i samme dokument. Det er en forståelse av Kirken som gjennomsyrrer læren om Kirken som helhet, slik den kommer til uttrykk i konsilets læredokumenter, og særlig i tilknytning til

eukaristifeiringen. Det blir ettertrykkelig påpekt allerede i første punkt om eukaristien i konstitusjonen om den hellige liturgi:

Ved den siste nattverd, i den natt da han ble forrådt, innstiftet vår Frelser det eukaristiske offer av sitt legeme og blod. Det var for å føre videre korsofferet ned gjennom tidene inntil hans komme, men også for å betro Kirken, sin elskede brud, det synlige minne om hans død og oppstandelse: kjærlighetens sakrament, enhetens tegn, hengivenhetens bånd, det påskemåltid hvor Kristus fortæres, sjelen blir fylt med nåde og vi mottar et pant på den evige herlighet.

Når eukaristisk bønn II lyder *Kom i hu, Herre, din Kirke over hele jorden, så du kan gjøre henne fullkommen i kjærlighet*, gir den uttrykk for to helt sentrale punkter i Kirkens lære om Kirken selv og dens gudstjeneste: 1) Kirken er Kristi elskede brud, 2) Eukaristien som er betrodd Kirken er kjærlighetens sakrament.

Jeg mener derfor at endringen til «henne» i omtalen av Kirken i de eukaristiske bønner og i liturgien som helhet er helt på sin plass i tråd med prinsippet *lex orandi – lex credendi*. Når man først gjør seg bevisst problemstillingen ville det være en alvorlig forsømmelse ikke å la troen komme slik til uttrykk i liturgien.

Forslag:

Foruten å slutte meg til at denne endringen bør gjennomføres i eukaristisk bønn II og III, foreslår jeg også å foreta dette gjennomgående i Missalen.

F.eks.

Eukaristisk bønn I:

Skjenk henne [for øyeblikket «den»] din fred, vern, samle og styr henne [for øyeblikket «den»] over hele jorden i enhet med din tjener, vår pave N. og vår biskop N., og med alle som trofast bekjenner og våker over den katolske og apostoliske tro.

Langfredagsliturgien (Den universelle forbønn):

Høyt elskede, la oss be for Guds hellige Kirke, at vår Gud og Herre vil skjenke henne [for øyeblikket «den»] fred, enhet og vern over hele jorden, så vi i vårt liv kan herliggjøre Gud, vår allmektige Far.

Påskevigilien (Velsignelse av dåpsvannet):

Se, Herre, til din Kirke og åpne for henne [for øyeblikket «den»] dåpens kilde.

I tillegg er det en hel rekke kollektbønner og bønner over offergavene som bør endres for å følge samme prinsipp, og sannsynligvis også mange andre steder i Missale og andre ritualer.

Lykke til med videre arbeid.

Falconara M.ma. 24.02.2023

p. Hallvard Thomas Hole OFM, dr. theol.